

บทบาทครูสังคมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล The Role of Social Studies Teachers in Developing Competence in the Digital Age

พระมหากวีพัฒน์ ฐิตโสภโณ (ยารังษี)

Phramaha Kaweepeat Thitasopano (Yarangsai)

พระแดนชัย สุริยวิโส (สุริยวงศ์)

Phra Danchai Suriyawungso (Suriyawong)

ศาสินี ผ่องศรี

Sasinee Phongsri

อติเมศร์ ด้วงเงิน

Atimed Doung-ngren

พระมหาอภิพงศ์ ภูริวัฒน์ (คำหงษา)

Phramaha Ahipong Phuriwattano (Khamhongsa)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระมหาโยธิน มหาวิโร (มาศสุข)

Phramaha Yothin Mahawiro (Massuk)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: yotin.mas@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 7 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการสอน พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่เพียงพอในการดำเนินชีวิต ในยุคที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วได้อย่างเท่าทันและเป็นสุข ครูสังคมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักเรียน โดยการเป็นแบบอย่างในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลและสนับสนุนโอกาสการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบโต้ตอบ การเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้อย่างอิสระให้กับนักเรียน เพราะฉะนั้นสมรรถนะครูในยุคดิจิทัลนี้ มุ่งเน้นพัฒนาครูและอาจารย์ รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทการเรียน เปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนเกิดทักษะที่จะเป็น เช่น ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และการใช้สังคมออนไลน์แบบสร้างสรรค์ อันจะช่วยให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ

ต่าง ๆ โดยบทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ดิจิทัล และแก้ไขปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล 2. เพื่อให้รู้เท่าทันสังคมในยุคดิจิทัลอย่างมีสติ ดังนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการในสังคมยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ: บทบาทครู, ครูสังคม, การพัฒนาสมรรถนะ, ยุคดิจิทัล

ADSTRACT

Today, information and communication technology plays an important role in our lives. Teachers, therefore, need to change their thinking and teaching methods to develop students with sufficient skills to live in the era facing with rapid changing things timely and happily. The teachers of social studies have an important role in developing students' digital competencies by being a model in using digital technology and supporting learning opportunities, the development of interactive learning skills, learning together and independent learning for students. Therefore the teacher's competency in this digital age focuses on developing teachers, professors and educational personnel to have knowledge and understanding in the use of information and communication technology. In organizing teaching and learning to be consistent with the learning context the students are provided opportunities to participate in the teaching and learning processes so that they develop skills such as thinking skills, creative thinking including evaluating and assessing the learning outcomes and creative use of online society. This will help teachers have the capacity to organize learning that encourages students to have various skills. The objectives of this article are: 1, to enable teachers to learn digital and solve problems with digital tools. 2, to be consciously aware of society in the digital age. Therefore, it is necessarily in line with the context of the social needs in the digital age efficiently and effectively.

Keywords: Teacher role, Social teacher, Competency development, Digital age

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการพัฒนาเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้แบบไร้พรมแดนมนุษย์จึงต้องพัฒนาตนเองและจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนแนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตในยุคที่ต้องเผชิญประสบการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม อย่างรวดเร็วให้เท่าทันสังคม บริบทของประเทศไทยในยุคดิจิทัลมีความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด งานบางประเภทจึงต้องที่อาจต้องเปลี่ยนบทบาทไป เช่น ครูกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าผู้สอน (นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562, หน้า 5-6) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านดิจิทัลได้เข้ามามี

บทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งส่งผลต่อฐานความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต่างมีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีด้านดิจิทัลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการเพื่อประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหรือการพัฒนาในการแข่งขันทางธุรกิจของภาคเอกชน การจะใช้เทคโนโลยีทางดิจิทัลจึงต้องอาศัยการเรียนรู้ ด้วยในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีความทันสมัยมากขึ้นและมีวิธีการในการใช้งานสลับซับซ้อนตามไปด้วย (พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560, 2560, หน้า 1-23) กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีการกำหนดนโยบายที่จะปรับและเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยทั้งการบริหารงานและการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 1-4) สมรรถนะดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งที่ท้าทายความเป็นมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ในการจัดการแบบบูรณาการทั้งความคิดรวบยอด (Main concept) และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสมรรถนะทางด้านดิจิทัลอย่างลงตัวจนทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะดิจิทัลติดตัวไปใช้ในการเรียนรู้ ตลอดถึงการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในโลกดิจิทัล (วิชัย วงษ์ใหญ่, มารุต พัฒนา, 2564, หน้า 7) ผู้สอนมีส่วนสำคัญที่จะต้องถ่ายทอดวิทยาการให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนเองก็จำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีสมรรถนะภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลเสียก่อน ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) ข้อที่ 6 (ก) พ.ศ.2562 กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีความรอบรู้และความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก สังคม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, หน้า 18-20) การจัดการเรียนการสอนจะต้องบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนเพื่อวางแผนและจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกรรม สมรรถนะครูในยุคดิจิทัล เป็นการพัฒนาและมุ่งเน้นครูให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้รับทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาตนเอง อาทิ ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ การวัดผลประเมินผล ตลอดถึงการบริโภคเครือข่ายสารสนเทศแบบถูกวิธี ช่วยให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ ที่จำเป็น สอดคล้องกับบริบทและความต้องการในสังคมยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก เทคโนโลยีช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนและครู ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไปเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างระบบ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ความสำเร็จของการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่งดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความสามารถทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (บรรจง ลาวัณสี, 2560, หน้า 205) ครูรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสร้างสรรค์ และมีจริยธรรม การส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลแก่ครูจึงมีความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานความรู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการทำงานและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (กนิชชา ศิริศักดิ์, 2559, หน้า 1-11)

ดังนั้น เมื่อโลกมีการหมุนเวียนและมนุษย์มีวิวัฒนาการและมีการคิดค้นเพื่อแสวงหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับตนเองอยู่เสมอ ทำให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดเวลา ครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล ให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประยุกต์ใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการร่วมกับการเรียน เพื่อตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ว่าผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะทางด้านดิจิทัล

สมรรถนะทางด้านดิจิทัลเป็นการพัฒนาทางด้านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดิจิทัล เพื่อเปิดโอกาสในการคิดรวบยอด ความสามารถผสมผสานระหว่าง ความรู้ และทักษะ สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2561, หน้า 92) ได้กล่าวถึง ความหมายของสมรรถนะครูว่า ความสามารถของบุคคลที่ประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ อุปนิสัย ที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

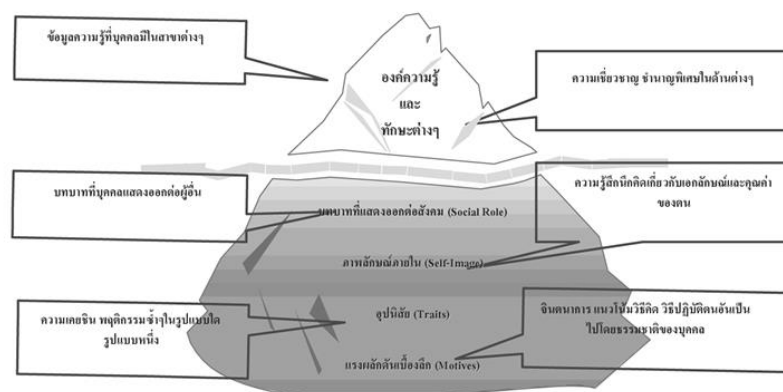
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2562, หน้า 10) ได้กล่าวถึง ความหมายของสมรรถนะครูว่า คุณลักษณะพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

ธงชัย สมบูรณ์ (2565, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ความหมายของสมรรถนะครูว่า ผลรวมของความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของบุคคลที่แสดงออกมา สมรรถนะเกิดจากการบ่มเพาะจากการเรียนรู้และสั่งสมใช้ระยะเวลาพอสมควร

จุฬารัตน์ บุชงก์ (2564, หน้า 74) กล่าวว่า สมรรถนะด้านดิจิทัล หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเลือก วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ รวมไปถึงสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

เมื่อกล่าวโดยรวมแล้ว เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทอย่างมากในการเติมเต็ม และตอบโจทย์ทางความต้องการของสังคม การจัดการเรียนรู้ก็มีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีทางดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้สอนเองก็มีความจำเป็นที่ต้องมีทักษะและสมรรถนะที่ดีที่จะต้องนำวิทยาการทางเทคโนโลยีดิจิทัลไปถ่ายทอดหรือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ David C. McClelland นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัย Harvard เป็นผู้เริ่มแนวคิดเรื่องสมรรถนะด้วยโมเดลเทือกเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ดังภาพด้านล่าง (รัชนิวรรณ วนิชย์ถนอม, หน้า 12) เข้าใจอธิบายซึ่งอธิบายว่า ความแตกต่างของบุคคลเปรียบได้กับเทือกน้ำแข็ง มีส่วนที่พัฒนาได้ง่าย คือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ นั่นคือองค์ความรู้ และทักษะ ที่บุคคลมีอยู่ และส่วนที่เรามักมองเห็นได้ยากมักจะอยู่ใต้น้ำ นั่นคือ แรงจูงใจ เป็นนิสัยภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ และแสดงออกต่อสังคมและส่วนที่อยู่ใต้น้ำเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นอย่างมากด้วย

ภาพที่ 1 (โมเดลน้ำแข็ง Iceberg Model)

ที่มา: วารสารข้าราชการ 2548, หน้า 12

องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2562, หน้า 3) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัลว่า แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.ด้านการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง การมีสมรรถนะในการเข้าถึง ค้นหาคัดกรอง วิเคราะห์ข้อมูลและสื่อ ประยุกต์ใช้ การสื่อสารข้อมูล แบ่งปัน การติดตามข้อมูลสารสนเทศ และ เนื้อหาได้อย่างเหมาะสม โดยการใช้เทคโนโลยีด้วยความมั่นคงปลอดภัยโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นการมี มารยาทในสังคมดิจิทัล การเข้าใจกฎหมายลิขสิทธิ์และพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์

2.ด้านการใช้ดิจิทัล (Digital Skill) หมายถึง การมีสมรรถนะในการใช้เครื่องมือ และ เทคโนโลยีต่าง ๆ ด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพการใช้ งานโปรแกรมในคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลการใช้ โปรแกรมและแอปพลิเคชันในการสร้างสรรค์ผลงาน การใช้โปรแกรมจัดการคำ และโปรแกรมจัดการ ตาราง การใช้เครื่องมือออนไลน์และสังคมออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างเหมาะสม

3.ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving with Digital Tools) หมายถึง การมีสมรรถนะในการระบุความต้องการและทรัพยากรได้ การตัดสินใจใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม ได้อย่างชาญฉลาดตามวัตถุประสงค์ แก้ปัญหาด้วยการใช้เครื่องมือดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีอย่าง สร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาเชิงเทคนิค และการปรับปรุงกระบวนการทำงานตนเองให้มีส่วนร่วมใน การใช้ความรู้และเทคโนโลยีดิจิทัล

4.ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transform) หมายถึง การมี สมรรถนะในการปรับตัวและยืดหยุ่นต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยี กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น การริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิมการใช้ข้อมูลอ้างอิง จากแหล่งที่มาดั้งเดิม การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายการแสวงหาความรู้ ใหม่และเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มี ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

เมื่อกล่าวโดยสรุปว่า องค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะดิจิทัล มี 4 ด้าน คือ 1 ด้านการรู้ ดิจิทัล เป็นสมรรถนะในการเข้าถึง ค้นหาได้อย่างเหมาะสม และไม่ละเมิดต่อสิทธิตามพระราชบัญญัติ ดิจิทัล 2.ด้านการใช้ดิจิทัล ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการ

ทำงานได้ได้อย่างเหมาะสม 3.ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล ตัดสินใจใช้เครื่องมือและระบุทรัพยากรได้อย่างชาญฉลาด แก้ไขปัญหาทางเทคนิคและปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม

4.การปรับตัวการเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นตามกระแสของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ และพิจารณาถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 31-38) กล่าวสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ดังนี้

1.สมรรถนะในการบริหารและจัดการหลักสูตร (Curriculum and Learning Management) หมายถึงความสามารถในการจัดหลักสูตรและพัฒนาออกแบบอย่างสอดคล้องและเป็นระบบที่เน้นผู้เรียนจุดสำคัญใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดประเมินผลการเรียนรู้และเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

2.สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึง เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความรู้สึกห่วงใยและทำงานเพื่อส่วนรวมและสังคม ได้รับการปลูกฝังด้านจริยธรรมและคุณธรรม เช่นความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความภูมิใจในความเป็นไทย ด้วย

3.สมรรถนะในการจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) หมายถึง ทักษะและความสามารถที่ครูต้องมีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่

4.สมรรถนะการวิจัยพัฒนาผู้เรียนและวิเคราะห์สังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถที่ครูต้องประเมินพัฒนาการของผู้เรียน และช่วยปรับการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์หรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

5.สมรรถนะภาวะผู้นำครู หมายถึง ความประพฤติความน่าเชื่อถือ ที่แสดงออกมา และสามารถชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเรียนรู้ขึ้นภายในและภายนอกห้องเรียนเอื้อประโยชน์ต่อการเติบโตของผู้เรียนและเพื่อนครู

6.สมรรถนะในการปฏิสัมพันธ์และให้ร่วมมือกันในสังคม หมายถึง ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การแก้ไขปัญหา สนับสนุนเสริมแรง ให้กำลังใจ ด้วยการประสานงานกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีกับสังคมและองค์กรต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นภาครัฐ และเอกชนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

เมื่อกล่าวโดยรวม ครูคือบุคคลที่ทำหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องสร้างสมรรถนะหรือสมรรถนะประจำสายงาน คือ 1. สมรรถนะในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน 2. สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งทางกายและทางใจและควรปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย 3.สมรรถนะการบริหารจัดการในชั้นเรียน เป็นการจัดการบรรยากาศสร้างสภาวะแวดล้อมให้ผู้เรียนอยากเรียน 4.สมรรถนะในการวิเคราะห์สังเคราะห์ เป็นการศึกษาหรือวิจัยเพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำไปแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ 5. สมรรถนะภาวะผู้นำ คือสิ่งที่แสดงออกด้านพฤติกรรม ทำที่ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6.

สมรรถนะในการสร้างความร่วมมือ คือการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน สร้างความสัมพันธ์ หรือสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, หน้า 113) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาครูว่า เป็นกระบวนการเสริมสร้างบุคลากรให้สามารถนำศักยภาพที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยวิธีการพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษา สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1.การฝึกอบรม (Training of personnel) เป็นวิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรมีความสามารถและมีทักษะ เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน โดยมีการสร้างประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการอบรมเพื่อเป็นการพัฒนาองค์กร

2.การนิเทศการสอน (Teaching supervision) เป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ที่ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามที่คาดหวังไว้

3.การสัมมนา (Seminar) การสัมมนาเป็นการประชุมที่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น มีการรับฟังแนวคิด ประสบการณ์จากวิทยากรหรือผู้รู้ มีการร่วมกันวิเคราะห์ เสนอปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

4.การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และแนวปฏิบัติของครู สามารถเปิดโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกันเมื่อเสร็จสิ้นการประชุมจะและจะต้องมีผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการร่วมกัน และนำผลงานนี้ไปประยุกต์ใช้ในงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

5.การศึกษาดูงาน (Field study) เป็นการพัฒนาศักยภาพโดยให้บุคลากรได้เห็นการปฏิบัติงานจริงนอกองค์กร ได้สัมผัสประสบการณ์ใหม่ และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในหน่วยงานอื่น

6.การศึกษาต่อและการศึกษาทางไกล เป็นการพัฒนาศักยภาพในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องใช้เวลาและการลงทุน โดยการให้บุคลากรเข้าศึกษาในสถานศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด

เมื่อกล่าวโดยสรุปว่าครูมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาตนเอง ด้วยการเข้าฝึกอบรม เพื่อให้เกิดทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงาน และการนิเทศการสอนเพื่อร่วมกันในการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เข้าสัมมนาเพื่อหาทางออก ร่วมกันกับผู้อื่นและแก้ปัญหาร่วมกัน หรือมีการประชุมปฏิบัติการ ปฏิบัติการร่วมกันและนำผลไปประยุกต์ใช้ร่วมกันในงานต่าง ๆ มีการออกศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดประสบการณ์จากหน่วยงานอื่น ๆ และ การศึกษาต่อ เป็นการเปิดโอกาสพัฒนาในระยะยาว แต่ต้องลงทุนและเพื่อประโยชน์ขององค์กร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, หน้า 39-40) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลครูว่า ครูจะต้องพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลาโดยมีการเรียนรู้ดิจิทัลจากนักเรียน ครูจะต้องเข้าใจและพัฒนาให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล โดยเริ่มจากการตระหนักถึงลิขสิทธิ์ทางปัญญา ฝึกฝนใช้ประโยชน์จากคลังบทเรียนออนไลน์แบบเปิด (MOOC) และคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (OER) ที่เจ้าของอนุญาตนำไปใช้ได้ พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ นักเรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลและสามารถสร้างพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม โดยครูจะต้องศึกษาเรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

1.เข้าร่วมการอบรมต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาครูครบวงจร ที่เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกเข้ารับการพัฒนาตนเองตามความสนใจและความต้องการตนเอง

2. การได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากเครือข่าย เช่น มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์

3. การพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) ที่จะพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ พัฒนาการทำงาน พัฒนาการจัดการเรียนการสอน หรือ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนอกจากนั้นแนวปฏิบัติของการสร้างและพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู สิ่งสำคัญควรมี ดังนี้

1. วางโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ครูให้มีโอกาสเข้าถึงคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการจัดสรรงบประมาณครุภัณฑ์อุปกรณ์ดิจิทัลสำหรับการศึกษาให้ตรงกับความต้องการและ บริบทของสถานศึกษา

2. เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันและปลอดภัย และส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล ที่สามารถสร้างประโยชน์ต่อการดำเนินงาน และการดำรงชีวิตได้

3. ครูรุ่นใหม่ที่เก่งด้านดิจิทัล มีทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนสู่คนรุ่นเก่าไม่ได้ ดังนั้น ครูรุ่นใหม่จะต้องมีการผสมผสานทั้งทักษะการจัดการเรียนการสอนและทักษะด้านดิจิทัลซึ่ง อาจเพิ่มเติมโดยการอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเทคโนโลยี เช่น TPACK SAMR นอกจากนั้นจะต้องส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกันระหว่างครูและศึกษานิเทศก์ เพื่อพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลจึงเป็นกระบวนการที่ต้องการเรียนรู้และควรได้รับการ ฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การมีสมรรถนะทางดิจิทัลที่ดีจะช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคนิคเทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Beetham H. and Sharpe, R. (2013, 295) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะทางดิจิทัล ประกอบไปด้วย

1. มีความรู้และความเข้าใจ ใฝ่ใจที่จะเรียนรู้และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ เทคโนโลยี

2. เป็นผู้รู้จักจัดการข้อมูล พัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้หรือศึกษาในสิ่งที่ตนเองสนใจ

3. รู้จักหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับทางด้านการใช้ ICT

4. เข้าถึงความรู้เกี่ยวกับ ICT ได้อย่างเหมาะสม

5. เปรียบเทียบและประเมินค่าของการใช้ ICT ได้อย่างเหมาะสม

6. จัดการบริหารและประยุกต์ใช้ ICT ได้อย่างเหมาะสม

7. สังเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

สมรรถนะทางดิจิทัล จะสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือว่าผู้เรียนผู้สอนต้องมีความเข้าใจใน การทำงาน เรียนรู้ รู้จักเลือกใช้อุปกรณ์ โปรแกรม ข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลได้เป็นอย่างดี

บทบาทครูสังคมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัยบทบาทครูมีความสำคัญมากในปัจจุบันที่จะขึ้นผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี บทบาทครูในยุคดิจิทัล ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เทคโนโลยี สารสนเทศ และได้รับการแทนด้วยดิจิทัลมีอยู่รอบ ๆ ตัวเป็น Cloud Knowledge (พระมหาไยจีน มหาวิโร (มาศสุข), (2564, หน้า 100) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564, หน้า 42) ได้กล่าวถึงนโยบายของกระทรวงที่สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูว่า นโยบายและจุดเน้น

ของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กำหนดนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ซึ่งได้มีการดำเนินงานตามนโยบายโดยมีการจัดหลักสูตรพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการกำหนดสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency : DC) สำหรับครู ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ สมรรถนะดิจิทัลระดับขั้นพื้นฐาน สมรรถนะดิจิทัลขั้นกลาง สมรรถนะดิจิทัลขั้นสูง ซึ่งในแต่ละระดับต้องมีสมรรถนะดิจิทัลที่จำเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านการประยุกต์ใช้ (Apply) ซึ่งสมรรถนะนี้จะเน้นครูที่สอนทางด้านคอมพิวเตอร์และครูสอนวิชาทั่วไป เพื่อมุ่งเน้นให้ครูทุกคนมีสมรรถนะดิจิทัล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แสงสุรีย์ ทองขาว และคณะ (2566, หน้า 130-144) กล่าวว่า ครูมีบทบาทตามหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนโดยตรง เพราะครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน บทบาทของครูมีมากมายหลายรูปแบบหลายสถานภาพ ทั้งเป็นผู้นำ ผู้สอน ผู้ส่งเสริม สนับสนุน แต่ละบทบาทล้วนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อน พัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล มีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสอดคล้องกับบริบทและความต้องการในสังคมยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป จำเป็นต้องความรู้เข้าใจหลักการเรียนรู้เชิงรุกและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ มีการพัฒนาทักษะการคิดและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียนได้มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ และเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลผู้เรียนและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ และเครือข่ายสังคมออนไลน์และสามารถใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

การออกแบบระบบการเรียนรู้จำเป็นต้องอย่างยิ่งต่อการสร้างประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะ เทคโนโลยีอย่าง Mobile Learning เทคโนโลยีการแบบพกพา ควรมีการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ภูเก็ต ก้าว สุลัม และแตรีกเลอร์ (Kukulka-Hulme and Traxler 2013, 244-257) กล่าวถึงการออกแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ไว้ดังนี้

1.การแบ่งเนื้อหา (Design of Content) จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ คือ

1.1 การแบ่งเนื้อหาสำหรับผู้เรียน เป็นการแบ่งส่วนเนื้อหาไปในทางที่สร้างสรรค์และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 การแบ่งเนื้อหาเนื้อหาสำหรับบุคคลทั่วไป เป็นการแบ่งเนื้อหาหรือออกแบบเนื้อหาไม่เน้นรายละเอียดมากนัก เพื่อเป็นการแบ่งปันความรู้ให้กับคนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน

1.3 เนื้อหาต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และทันต่อความรู้ใหม่ ๆ

1.4 การจัดระยะเวลาการใช้เนื้อหา ต้องคำนึงถึงช่วงเวลาของการใช้เนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะ วัย เพศ อายุของผู้เรียนด้วย

1.5 การสื่อสารให้ชัดเจนและกระชับ เขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงภาษาเขียนมาทำการเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นภาษาหรือข้อความที่เข้าใจ เลี่ยงคำซ้ำซ้อน ไม่วกวนหรือยืดเยื้อจนหาเนื้อหาความรู้ไม่ได้

1.6 ตรวจสอบเนื้อหา ตรวจสอบคำสะกด ไวยากรณ์ ความถูกต้อง ใช้เนื้อหาที่ไม่ทำให้เกิดความตึงเครียด สามารถแสดงความคิดเห็นหรือสอบถามได้ ออกแบบเนื้อหาควรมีภาพและสีเพื่อดึงดูดความสนใจให้สอดคล้องกับเนื้อหา

2.การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design of Activities)

2.1 พฤติกรรมทางการเรียนรู้ (Behaviorist Learning) เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน เช่นการทำงานกลุ่ม การอภิปราย การทดลอง หรือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา

2.2 การสร้างสรรค์ทางการเรียนรู้ (Constructivist learning) เป็นกระบวนการกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนคิดริเริ่ม เกิดทักษะ และความสามารถในการทำงานร่วมกัน

3. การออกแบบกระบวนการสื่อสาร

3.1 การออกแบบกระบวนการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเพื่อให้ข้อความหรือข้อมูลที่เราสื่อสารมีความเข้าใจได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ แต่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียน อายุ ระดับ เลือกสื่อให้เหมาะสม เพราะในบางครั้งอาจจะไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาเขียนทั้งหมดแต่จะเน้นเป็นรูปภาพการตอบโต้กันผ่านทางจอภาพ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเลือกช่องทางที่จะสื่อสาร

3.2 มีระบบการจัดการเก็บรวบรวมสารสนเทศทั้งในรูปแบบของภาพและเสียง เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจ น่าติดตามไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

องค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน

เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ที่ทุกคนต่างเชื่อมโยงสังคมออนไลน์แบบไร้พรมแดน หรือ สังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Age)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูสังคมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล ผู้ศึกษาได้สรุปเป็นองค์ความรู้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 (โมเดลสมรรถนะยุคดิจิทัล)

สมรรถนะในยุคดิจิทัล 3 ด้าน คือ 1. ด้วยการออกแบบเนื้อหา (Content Design) เพื่อให้เนื้อหาเกิดการเรียนอย่างสร้างสรรค์ไม่เน้นรายละเอียดเชิงวิชาการมากเกินไป มีความทันสมัย ใช้ภาษาเหมาะสมมีความยืดหยุ่นของเนื้อหาและเวลาจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดความน่าสนใจขึ้น 2. ออกแบบกิจกรรม (activities Design) เพื่อให้เป็นแนวทางในการแสดงออก ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเพศ อายุ และวัย มีความสร้างสรรค์ กระตุ้นให้เด็กคิดเป็น มีความรับผิดชอบตนเองและสังคมด้วยและ 3. ออกแบบกระบวนการสื่อสาร (communication Design) เพื่อให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพเข้าใจสอดคล้อง และเกิดความคิดรวบยอด ต้องมีภาพและเสียงประกอบ ให้ผู้เรียนเกิดการสื่อสารและเข้าใจไม่น่าเบื่อหน่าย แม้ว่าเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทอย่างมาก แต่การอบรมสั่งสอนของครูในด้านคุณธรรม จริยธรรม เทคโนโลยีไม่อาจทดแทนได้เสมือนจริง

สรุป

ในปัจจุบันครูมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัยขึ้นทุกเมื่อบทบาทในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ การจัดการศึกษาหรือการสอนของครูจึงเปลี่ยนไปด้วย

ด้วยความเจริญก้าวหน้าสมัยบทบาทหน้าที่ของครูในยุคเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้เรียนมีความสำคัญและเป็นศูนย์กลาง ที่ครูจะต้องคอยอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนจะได้พัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ กล่าวคือ ครูต้องฝึกนิสัยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และ รักการค้นคว้า เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้สามารถเป็นครูที่นำพาผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม รู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้เครื่องมือและแอปพลิเคชันที่เกี่ยวกับการสอนได้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ มีทักษะ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ควรพัฒนาเพื่อให้สามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จ ให้ปรับแนวคิดการเรียนรู้ใหม่ มีการพัฒนาในสมรรถนะให้มีในตัวผู้สอน เพื่อสร้างบทบาทในการพัฒนานำไปสู่บทบาทของครูสังคมศึกษากับการพัฒนา

ดังนั้น ครูจึงต้องฝึกให้นักเรียน รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อยู่เสมอ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ทางด้านไอที ถ้าควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรมได้ แล้วก็จะถือว่า ครูยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนานักเรียนแล้ว

บรรณานุกรม

- กณิชา ศิริศักดิ์ และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัล สำหรับครู, An Online Journal of Education, 15(2), 1-11.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562, 20 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 68 ง, หน้า 18-20.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วี.พริ้นท์.

- จุฬารัตน์ บุษบก. (2566). สมรรถนะดิจิทัล: ทักษะเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายของการประชุมเอเปคด้านการศึกษา 2022. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, ปีที่ 18, (24), 70-85.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2565). แก่นความเป็นครูมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารรัตน์ มัลลย์เอว. (2561). ความเป็นครูมืออาชีพ. พะเยา: โรงพิมพ์เจริญอักษร.
- นภัสสร ปราบปัญจะ, บทที่ 3 การออกแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล, 2017, 6 March retrieved 2 0 2 4 , 10 January from <https://fernapassorn088.wordpress.com/2017/03/06/บทที่-3-การออกแบบการเรียนรู้/>
- นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 47 ก, น. 5 – 6.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, 6(2), 205-211.
- พระมหาไยธิน มหาวิโร (มาศสุข). (2564). กลยุทธ์การสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคเศรษฐกิจดิจิทัล, วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6(3), 89-104.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอน 30, ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2567. แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
- รัชนิวรรณ วิษย์ถนอม. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. วารสารข้าราชการ, ปีที่ 50, (2), หน้า 10-24.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2564). สมรรถนะดิจิทัล: Digital Competency. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2562). “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา,” วารสารทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล. 1: 4 - 10.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567. ที่มา: <https://www.ksp.or.th/laws/>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. หนังสือวันครู. 16 มกราคม 2564. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- แสงสุรีย์ ทองขาว และคณะ. (2566). บทบาทครูไทยกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, ปีที่ 8, (2), 130-144.
- Agnes Kukulska-Hulme and John Traxler, 2013, “Design principles for mobile learning”, Rethinking Pedagogy for a Digital Age: Designing for 21st, Century

Learning, Edition: 2nd, Publisher: Routledge Editors: Helen Beetham, Rhona Sharpe, pp. 244–257.

Beetham H. and Sharpe, R., 2013, สมรรถนะทางดิจิทัลและสารสนเทศ, ที่พัฒนาโดย มหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด บรู๊ค ชีว สโคโนล เซเวน พิลลาร์ (SCONUL's Seven Pillars), หน้า 295.